شاهئر ابراهيم بدخشان

اؤزگریش

آلغئرلار غايئي يؤر آيلانچاغئندا، غالنگایان بولوتلانگ تومه لیأر رنگکی، یایرانگ او مسو ملیک دن دارئغیار کؤنگلونگ. تاشلايار

> اينگ سۇنگقى كۆلۆن بارماغا يته ننى دويمادئق چيلمينگ.

دألى ليگينگ داغلارئندان آشئپ سن، اۇتئرسىننگ يورۇپانگ بىر اۇباسىئندا. آغتاریانگ ـ آغتاریانگ

جنّت كؤپى سينينگ دپدر ياپراغئن ، گيدن بير گؤزل ليک گؤزلر اؤنگونده، آلغئرلار غايئي يؤر آيلانچاغئنگدا، غالنگايار بولوتلار گؤک او جاغئندا.

بيرسس،بير سؤز ،بير سؤزلم،

گؤكدن پرواز اوروپ اؤيونگا غاچار، بؤزار او مسوم ليكينك غالئنك غايماغئن سؤیگی ال لری نینگ کسگیر غئلئجی.

> يؤنه سن بير اييأم آرانگي آچان ، داغلارئنى آشان سسىينگ ،سىؤزۆنگ، سؤيگينگ، صؤحبتينگ ـ سازئنگ.

> > اؤيونك كؤيأ آلادالار آداسي غالنگایان بولوتلار، تۆمە ليأن تۇقاي ، چاتلايان اۆمسۆمليك، آغلابان آقار،

> > > گؤزلرینگ سۇراغلارئنگ يۇداسى.

اۆمۆر دۆشىأر ديە لرىنگ گرشىنە، سۇلدورئپ دور تۇقاى لارام رنگكينى. برسه گۆنش اؤز اۇرنونى تۆملۆگە اۆيتگە در اؤنگكى گؤركۆنى.

گۆنش گؤزلۆگىنى اؤتۆرن دك گؤزه سنگ گؤزونگده بؤزولئپ دور صاحنالار، دردلی دره لرینگ داغلی دمیندن ، گؤز ياشئنگا سينگيپ آجي آحمئرلار كؤز دورقونگا دۇليار دوّنياً حاسراتي.

اۇيونگدا شۇل اۇنگكى چۇزگۆسىز سۇراغ غايتالانيان ،غايتالانيان يؤدالارئن ائزلاپ دور! اوّيتگه يأر هوُوا ، يؤنه اوّيتگأرمي؟ يالنگئش سس لر، يالنگئش سؤيگي، يالنگئش ائنسان لار، اۆيتگأرمى ؟

يالنگئش عاداتي، اوّيتگأرميكأ؟ زمینی هورلایان ترس دوزگونلرینگ

ائنسانى حارلايان ياساما دونيأنك

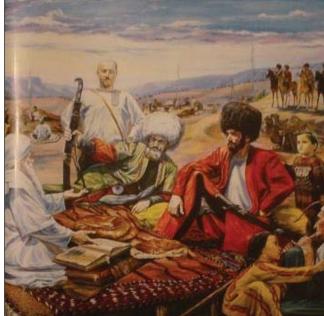
يالنگئش قاداسي.

گۆنش لر غايئپ، تانگرلار غايئپ، يالنگئش کچ پله گينگ کچ آيلانچاغی ، یایرانگ او مسو ملیک دن دارئغیار کؤنگلونگ، تاشلايار

> اينگ سۇنگقى كۆلۆن اونودئلان ینه بیر چیلمینگ.

آلغئرلار غايئي،

قالبا حاً كيم ليك اديأن

مركزى غارا غوما سويشوريپ أكيتجك بولماق یالی بیرزات . ماغتئم غولی بیزینگ ادبی دیلی میزی هم ـ ده ملی شئغئریتیمیزی کأمیل یوُلا گؤنوٚگدیردی ، بو تارئخئنگ هم ده خالقئنگ اؤنگۆندە اديلن بييك خئذمات دئر.

اؤزی ایچکی سئرئنی آیتماغی یوره گینه دۆون باھارگۆل آماتلى پورصات تاپئپ ماغتئم غولى نينگ اوسساحاناسئنا گليأر.ساغلئق،آمان لئقدان سؤنگ ماغتئم غولى اؤندان:

يوموشلئجا گلدينگيزمي ؟ دييپ سؤرايار. بهار گۆل عشقئنگ ميين دن بۆتينلى سرخۇش بؤلوپ ، اؤزی ننیگ نأمه ادیأنینی ده دؤلی

بيلمه يأن : هؤوا كيچى جيك بير یو موش دا بار . یوزوگی مینگ غاشی غاچئپ دیر شؤنی یاســان آدامئنگ اؤزى غاشلاسا ديين پيكير بيلن گلديم ـ دييپ . اوزئن بارماغئندان غۇشا غاش يۆزۆگى سۇغورئپ ، اوسسا شاھئرا اوزاتدی ، ماغتئم غولی یوزوگی امای بیلن آلدی دا ـ غاشلاماغا اوتوردی. مونونگ بیلن باغلانشئق لی ینه بیر ياغداى آيدئنگ لاشدئرئلشى هم بللاپ گچمگه مئناسئپ . ماغتئم غولی، باهار گۆلۆنگ دىنگە يۆزۆک غاشلاتماغا گلمأن دیگینی دوییار. غئزئنگ حالئنا نپسى آغئريار . چۆنكى شاھئرئنگ گؤوین برن منگلی سی بار. شونگا گؤرأ باهار گۆلى ائنجئتمان ، ياغدايى دۆشۈنىپ دىر . اۇنى اۆمىدگأر بۇلوپ يؤرمز يالى اتمه لى . اول مونى دا اؤز زرگأرلیگی بیلن باغلاپ آنگلاتماغئنگ اوغرونی تاپیار . باهارگول : مونونگ مزدى نأچه بۇلمالى دئر ـ دىيپ

ائنجئتماز لئغا چالئشيار.

ماغتئمغولىحقيندهعلمىماقالالار/خالمحمداف تاييارلان بايرام قليچ فرزام

شاهئرمونونگ مزدی آغئر دأل. منینگ بیرخایئشئم بار . شؤنی پرینه پترسنگیز مونونگ مزدینی آرتئغی بیلن تؤله دینگیز بؤلار . اؤل هم بؤلسا مننيگ سلامي مي اؤزبؤيداشئنگئز منگلی خانا یترینگ دیدی. بوپورصات دا ماغتئم غولی نینگ آدام کأرچیلیک لی خاصیتی ده آيدئنگ لاشيار . اول هر هيلي يول بلين ائنساني

باشغا بيريره گؤچير جک بولماق کوپت داغي ، يوسف ازمون بیلن گۆررونگدشىلیک (۳)

١٣٨٩- نجى يئلئنگ دى آيئندا، دكتر يوسف آزمون ايرانا گلدى. بير آيلاپ اؤز دۇغدوق مكانى گنبد شهرينده بۇلدى. بهمن آيئنگ اۇن بيرى گۆن گنبدده جناب عبدالخالق حجازئنگ اؤيونده، بيزه و باشغا بير نأچه دۇستلارمئزا، دكتر آزمون بيلن دوشوشماق نصيب اتدى. دۇستومئز آنا محمد بيات هم بير ساغاتلايئن دكتر بيلن گۆررونگدش بوُّلدى. عُوررونگ دشليگي ويدئو صوراتا دُوْشوْردیک. گوررونگدشلیگی، اوْچ بۇلوم دە صحرادا چاپ اتمک اوّچین تاییارلادئق. بیرینجی بؤلومی صحرانگ ۳۷۶ نجی سانئندا و ایکینجی بؤلومى، ٣٧٥- نجى سانئندا چاپ بۇلدى.

بردی ناظار خدای ناظار

ماغتئم غولئني بيله كي ،

بييک ، بييک شاهئرلاردان

تاپاوت لاندئریان بیر یاغدای

بار. اؤنى اؤوره نيجى عالئم لار

، دیل یارانوق ، اوُنگا گنیال(ف. نابغه / Genius) شاهئر دييأر

لر ، عاقئلدار دييأرلر.فيلسوف

شاهئر ، واطانچی شاهئر دىيارلر ، اما بيزينگ خالقئمئز

اوچين ماغتئم غولي ، شاهئردان

يوقارراق دأكى بيرزات . بيز

صاپ دۆشۈنجە بىلن ، اۇنونگ اؤزوميز يالى باشى آمانات آدام

بۇلمان دئغئنا گؤز يترسك ده،

اؤنونگ شئغئريتى نينگ اؤزونه

چكىش قودراتئنى دويوپ بوزات

لارئنگ همه سی عاداتی(ف.

معمولی) بیرآدامئنگ یوره گیندن

چئقان دئغئنا ، عاقئل يتريپ بيله

ميزوق ، ظولوم لئقلى عاصئردا

آدام لارئنگ آدام كأرچيليک لی

كرداني تاپماق قئن .

، خالقئنگ باغتلى بۇلماغى اۆچىن ماغتئم غولى

يالى اونكى سۆنگنگى بىلن دىش ـ دئرناق بۇلوپ

سؤوشن . عادالاتئنگ اوغروندا ماغتئم غولي

يالى چارپ اوران . ايلينگ آغئ سئنا ماغتئم غولى

يالى باغرئني پارالاپ آغلان باشغا بيرساخاوات

ماغتئم غولى نى كأته XX(٢٠) عاصئرا ياقئن

داش دئر ماق، کأته XVIII (۱۸) عاصئردان ـ ده ـ

آنگئرراق آلئپ گيتمك ميلي يوزه چئقيار. اممااؤني

اؤز یاشان (خاص دو غروسی یانان) عاصئر ئندان

دكتر يوسف آزمون، ١٣١٧- نجى يئل گنبد شهرينده دونيا اينيار. آمريكادا كوئيز كالج ده اينگليس ديل اوُقايار. سوُنگ سياتل شهرينگ واشينگتن يوقارى اوقوو جايئندا ديل اوقولارئنى دۇوام اتيار. سۇنگرا ينە يۇقارى اۇقولارئنى ائزارلاماق اوٚچین، توٚرکیأنینگ استانبول شهرينده دكترا درجاً ايه بوُليار. ٢ اوُغلى بار. اوُل انگلستاندا، توركيه ده ياشاپدئر و حأضير هم قبرس دا پاشایار.

ایندی گۆررونگدش لیگینگ اوٚچونجی و سۇنگقى بۇلۆمىنى سىزە ھۇدۆرلە يأرىس. خلیل یزدانی

> آنا محمد بيات: ماغتئد غمائنگ 🗆 غۇشىغولارئنى نأھىلى سايغارمالى. بللى "تۆركمنىنگ" دىين غۇشغى، ماغتئم غولى دان دأل دييأرلر. شۇنونگ اۆستۆندە نأمه فاكت

دكتر يوسف آزمون: اوُنكا ایکی واریانت بار. بیرینجی دن، يازانلارئندا:

آلامانا گيدر يۇلى تۆركمنينگ دييپدير. سۇنگ بو بۇلمايا، تۆركمن آلامانچی ـ چاپجی دییمأیلی دییپ، يۇو اۆستۆنە يۇو دئر يۇلى **تۆركمنىنگ**. دىيپ اۆيتگە دىپ

اوُل شیله بیر غاوی شعر. ائس بارق اورمايا. نور بارق اوريا.

گۆيچلى غۇشىغى.

آ.بيات: شو (تۆركمنينگ) غۇشغئنى غئلئچ ميللى دان دييپ آرقايئن آيدئپ بۇلارمى؟ **دکترآزمون**: من آیدئپ بیلجک دأل. یؤنه شو غۇشغى، بيرجە غئلئچ مئللينگ إلى بيلن

یازان یرینده بار. شونی آیدئپ بیلجک باشغا هیچ بیر یرده یوُق. غئلئج مئللی بیر نابغه آدام بۇلوپ دئر. بىر داھى، گنى، فىلوسۇف. سوويت لر دؤورونینگ اینگ اولی فیلوسوفینگ بیری. اؤنونگ اوّیتگه شیک بیر یادکش لیگی، اولی بير حافظه سى بارمئش. بۇلار يالى دأل. ياغنى سن شونگا بير حكايا اوقى، اون يئلدان سونگرا سانگا باشدان سۇنگونا اۇقئپ بريأر. حاتتا غايرا ايبرلن خ. دريايوونگ ٣٠-٢٠ يئل موندان اؤنگ اؤقان حكاياسئني باشدان آياغا اؤقاپ بريپدئر. نقطاسی، ویرگولی بیلن. شونگ یالی بیر حافظا

اؤندان بیر گۆررونگ بار. ماغتئم غولئنگ غۇشىغولارئنى ياتدان بىليأرمئش. شونونگ اساسئندا، اوُل: _ منینگ دأده مینگ یانئنا آداملار گلیأردی، آخونلار، مؤللالار گلیأردی. شؤندا ماغتئم غولى دان غۇشغئلار اۇقىياردئلار. شوندان يادئمدا غالدى ـ ديييدير. اونونگ يادكش ديگيني هم بيليأرلر. سۇنگرا بير اۇتاغ بيريپديرلر. شول اوتاغدا كيتاپ هم يؤق باشغا هيچ زاد هم یؤق، یکه اؤزی اوتوروپ (ماغتئم غولی نینگ غۇشغولارئنى) تأزە دن يازئپ دئر.

يؤنه دئققات ادن بؤلسانگئز، غايتادان اوقئنگ بیر گؤزدن گچیرسینگیز، ماغتئم غولی دا (غوشغی

یو موت ـ گوکلنگ دییا، یؤنه « تورکمن » سؤزی

آ.بیات: تۆركمنیستاندا ماغتئم غولی حاقدا

دكتر آزمون: اوُنگ بيريني گؤردوم. اوُل شو

سۇنگقى دۇورئنگ ماغلوماتى اساسئندا يازئلان.

تاييارلان خوجا غولى نارلى مئقا دييأرين. شِيله

بۇلسا گرك. فىلم غاوى چئقئپ دئر. شۇ دۇويردە

مأتى كؤسه، غئلئچ غولئنگ يئغنان ماغلوماتى

باردى. فيلم هم شو ماغلوماتلار اساسئندا يازئلئپ

دئر. منگلینگ او ستونده کأن دوریار. منگلی بؤلسا،

(اشیدن خابارلارئما گؤرأ) چئن آدی یانی بگ. منگلی

اؤنونگ لاقابى بؤليا. يانى بگ بير پألوانئنگ غئزى.

يانى بكى شيخيم آرپئق، اوُغلى مأمد شوُنكا آليار.

مأمد هم سؤنگرا اؤليأر. سؤنگرا غئز هم دول

غاليا. ماغتئم غولئنگ بير غۇشغى سى بار. شو

واقت يادئما دوشه نؤق، سنده دول، منده دول

دىيأن يالى. شيله بير غۇشغى باردى. شۇندا

ایکی سانی فیلم بجردیلر. گؤردوٚنگیزمی؟ شوُنگا

هیچ گؤرمه دیم.

غارایشئنگ نأهیلی؟

آوادان شعر. يؤنه مدرن شعر. گؤرنوّپ دور. مونى يازان غئلئچ مئللى مارى لى بۇلمالى. چۆنكى ايچينده مارى نئنگ اصطلاح لارى بار. بارق اورار عنبرینگ ایسی دییار. بارق اورماق مارى نينگ اصطلاحى. بارق اورماق ايسى گلمك ديمك. يؤنه بيزده بارق اورماق يالقئم ساچماق.

كۆكە يىپ بارق اورار عانبارئنگ ايسى دىيأر. كۆكە مِك اترك گۆرگە نىنگ دىلى دأل، آخالئنگ يادا مارى نينگ ديلى. كۆكيمك بۇلمالى. کأبیر گلشیک سیز یرلری هم بار.

اوُل مردینگ اوُغلی دئر مرد دیر پدری گلشیک سیز. اول دوکترئنگ اوغلی دئر، دأده سى طبيب دير ديين يالى. ماغتئم غولئنگ آيتجاق سؤزلرى دأل. يؤنه بو غۇشغئ نىنگ ايچىندە سنتزلر - آنتی سنتزلر آودان اویتگه شیک گلیپدیر.

يين باردئر). شۇندا تۆركمنلر اۇنى اؤلدۆريأرلر. منگلینگ دأده سی شؤنگ باغرئنی اییاً. اؤزی ده اؤلياً. يا شو تايدا سكته ادياً، يا مسموم بوليا . غاراز بیر زاد بؤلیا شونگا. شولار یالی گوررونگ آ.بیات: ماغتئم غولی آدئندأکی بایراغا ایه بۇلدونگئز. تۆركمنىستانا نأھىلى بارانئنگئز بارادا گۆررۆنگ براسانگئز.

دىيليأر. يؤنه آيدئپ بۇلجاق دأل، اۇل غۇشغى دا

نأمه دیگی بللی دأل. شیخیم آرپئغا، نادرشانئنگ

طاراپئندان بیر کؤشک(ف.قصر) بریپ دیرلر.

داغئنگ اته گینده بیر یرده. (گۆررۆنگی گینگیشله

دکترآزمون: ۱۹۹۰ نجی یئلدا لندن دانشگاه

سئندان شرین آکنر آدلی عایال تۆرکمنیستانا گیدیپدئر، آصلییتی پاکیستانلی.اورسیت ده اولالئپ دئر. آكنر دۆنيأ بللى ويولونيست. بير تصادف دا أرى آرادان چئقيا. شۇندان سۇنگ ويلون چالمانى غۇييا. باشغا زادلار بىلن گۆيمە نیأر. اورس دیلی غاوی بیلن سوئنگ، بوتین اورتا آسیانی آیلانئپ چئقئپ دئر. ـ تۆركمنیستانا بارانگدا یوسف آزمون دیین بیری باردئر، ماغتئم غولى اۆستۆندە ايشلأن ـ دىيپ شۇنگاخابار بریأرلر. ۹۰ ـ نجی یئلدا منی چاغئردئلار. اونيورسيتده گۆررۆنگلر بۇلدى، گپلەشىك لر

🛛 اتدیک. شو یرده منی نأمه اِدِنلریمے تانئدئلار. شو اساسئندا ۹۱-نجى يئلدا مانگا ماغتئم غولی بایراغئنی بردیلر. داشاری یورتدن بریان بیرینجی من بوُلدوم. سوُنگرا باشغالاردا برديلر.

آ.بيات: ماغتئم غولا نأهيلي غارايانگ؟ ماغتئم غولى شاهئرمى يادا فيلسوف می؟ نأمه دییمک غاوی یاراشیار.

دكتر أزمون: شاهئرلار فيلسوفدا. شاهئرلار فلسفأني ديله گتيريأرلر. كيچي جيك بير جوّمله آيديار، اوُل جوّملأنينگ آرقاسئندا فلسفه بار. ماغتومغولا فیلسوف دیمک یالنگیش دأل، یؤنه ماغتئمغولى بللى بير فلسفى مكتبينگ ايه سى دأل. يؤنه فلسفى دۆشونجه لرى كأن. اولى شاهئر. البته تۆركمنيستاندا

لارئندا) هيچ « تۆركمن » سؤزى يۇق. تكه _ اۇنى عالئم حؤكمينده ـ ده گؤريأرلر، بۇلوب بيلر عالئم لئغى دا بار.

آ. بیات: تۆرک دیل لی خالقلارئنگ ماغتئمغولا غارایئش لاری حاقدا آیتجاق زادلارئنگ بار

دكتر آزمون: شيخ محسن فاني چاپ ادن سؤنگ ماغتئم غولئني تانئدئلار. اؤل هم غاوي چئقارمادی. وامبرئنگ سایلانان متن لریندن آلئپدئر. اۇنگ هم يالنگئشى كأن. اۇنونگ اۆستۆنە اؤزلرى هم يالنگئش غوشوپدئرلار. سونگقى واقت لاردا تانئپ باشلادئلار. چۆنكى ادبى يئغناقلاردا، ادبى مجلله لرده ماغتئم غولى حاقدا كأن يازدئلار، بیری فضولی بیلن دنگشدیریأر، بیری باشغا بیر شاهئر بیلن دِنگِشدیریأر. یؤنه حأضیرکی مدرن شاهئرلارئنگ آراسئندا كأن تانئلمايارمئقا دييأن. آ.بيات: يوسف آقا ،كوپ ساغ بۇلونگ. كؤپ

گۆررۆنگ بردىنگىز. ھممە گؤررونگ لرىنگىز بیزه دیسنگ تأسین. سانگا و ایچر ماشغالانگا یکه تانگریدان جان ساغلئق دیله یأریس.

دكتر آزمون: بؤليار ساغ بؤلونگ. من ده آدام شک ادیاً، یاماشغادان شونی چاغئریارمئقا سیزینگ بارئنگئزا اوٚستونلیک آرزو ادیان.

ياغشى لارئ ياتلاياس

بردى كربابا اوغلئ (1944-1494) تۆركمن مدرن ادبىياتئ نئنگ كرونباشئ سئ

تۆركمن مىللى دىل وادبىياتى نئنگ دۆيبۆنى توتان ھم كرونباشى سى بىيك ماغتئم غولئ بؤلسا، تۆركمن مدرن ديل وادبيياتئ نئنگ دۆيبۆنى توتانلارئنگ اینگ اساسی شاخصییتی هم کرونباشی سی-دا، شاهئر، یازئجی، دراماتورگ و اولئ مدنى ايشكأر بردى كرباباً اوعلى حاساپلانيار.

بردی کربابا ۱۸۹۶-نجی یئلدا تِجن شهرچه سی نینگ قوُوقئزه رنگ اوُباسئندا دونيا اينيار. اول، ايلكي بيلن أوباسئنداقئ ديني مكديده، سونكرا تجن و بوخارا مدرسه لرينده اوُقاب عالئم لئق درجه سينه يتيأر. اؤز انه ديلي نينك داشئندان، روس و عاراپ ـ پارس دیل لرینی ـ ده اؤرأن غوُوئ اؤورنیأر. شۇنونگ يالئ-دا اۇل، تۆركمِن فۇلكلۇرىك اثرلرىنى اۇقايار، باغشىئلارئنگ و دِسسانچئ لارئنگ آیدیان حالق غوشغولارئ دئر رؤوایاتلارئنئ ائزئ گیدِرلی دينگله يأر. اؤزبك، تاتار و آذربايجان ديل لِرينده يازئلان نِشريه لِرى-ده

ىردى كربابانئنگ دؤره دىجىلىك اىشىنە باشلان بىل لارئ، تۆركمنىستاندا سؤوت سيستمي نينگ حأكيم بؤلماغئنا غابات كليأر. نتيجه ده اول اؤز دؤورى نينگ شرط لرينه، ياغنئ ايدۇلۇژيك هم ميللى باسغى لارا بللى درجه ده اگلیشیک اتمأگه مجبور بؤلیار. حاتدا منینگ یاشولئ لاردان اشیدناریمه گؤراً، استالينيزمينگ غَئرها ـ غئرلئق دؤورونده اؤنئ ـ دا "كؤمونيزمه غارشئ پیکیرلی آخون" دیین باهانا بیلن یامانلاپ باشلاپدئرلار.

امما بو بييك شاخصييتينگ، شيله دؤوورده-ده، سوُنگقئ نسيل لره ساپاق هم گؤرلده حؤكمونده بيتيريپ گيدن أگيرت اولئ ايش لرى هم آلقئشا مئناسئپ يؤرلگه سى بار. ياغنئ، بير تؤپار يارانجانگ لار يالئ، شاخصى بأهبيت لرى اوچين كسه كى لره غۇوئ گؤرونجك بۇلوپ اؤز مىللى دأبىنى، دىلىنى هم بىيك شاخصييت لريني كمسيتمه گينگ يرينه: اؤز ميللي دويغوسئنئ برك ساقلاپ، بير طاراپدان يؤقاردا آغزالان كأ بير باسغئلارا بللى درجه ده اگليشيك اديأر، امما ينه بير طاراپدان بۇلسا دۇورۆنىنگ اۇنگايلئ طاراپلارئندان ھم دۇردن مومكينچيليك لريندن پيدالانماق آرقالئ اؤز مأهريبان ميللتي نينگ ديلينه هم ميللي مِدِنييتينه أكيرت أولئ خئذماتلار اديأر و باهاسئنا يتيپ بؤلماجاق اثرلِري

بو حاقئقاتا گؤز يتيرمك او چين "آيغئتلئ أديم" و "غائغئ سئز آتابائ" يالئ رؤمانلارا چالاراق اونس برمك-ده يترليك دير. مئثال اوچين آرتئق بيلن آينانئنگ آرالارئندا گچيأن غارشئلئق لئ دويغولارئنگ، اوُلارئنگ اؤرأن اینچه حرکت لری نینگ هم یاغدایلارئ نئنگ قالاما آلئنئشئ، تۆرکمن دیلی نينگ عاداتدان داشارئ گۆيجى نينگ، قودراتى نئنگ هم گۇزللىكى نينگ آيدئنگ مئثالئ دئر. حاقئقات دا بردی کربابانئنگ اثرلری نینگ تورکمن دیلینی هم دأْ _ دسسور لارئنئ اؤورنمك او چين انسيكلو يديك (ف. دايره المعارف) قئمماتئ باردئر. خوت شۇنونگ اوچىن ھم، ١٩٦٢-نجى يئلدا چاپدان چئقان "تۆركمن دیلی نینگ سؤزلوّگینده اینگ کؤپ یوّزله نیلِن چشمه لِرینگ آراسئندا اؤنونگ

اثرلری آیراتئن یره ایه دیر. ب. كِربابا حاقدا تۆركمِن-سۇوت انسىكلۇپدياسئندا شىلە استىل لرە غابات

ب. كربابايون ٢٠ ـ ١٩٢٤ يئللاردا توركمنيستان غازياتئ نئنگ رداكسيياسئندا الشله بأُر. ١٩٢٧ بئلدا لنبنگر إدئنگ گوندو عارئ اؤوره نبش ابنستَبتو تئنا او ُقووا گیریاًر. ۵۰ ـ ۱۹۶۲، ۲۲ ـ ۵۹، ۷۶ ـ ۲۵ یئالاردا تۆركمنیستانئنگ یازئجئ لار شووراسئ نئنگ باشلئغئ وظييه سينده ايشله يأر...

١٩٦٧-نجى يئلدا تۆركمنيستانئنگ حالق يازئجئسئ ديين اولئ آدئ غازانيار، ۱۹۶۸ و ۱۹۵۱یئللاردا ایکی گزک بوتین شووروی دؤولت بایراغی، ۱۹۷۰ يئلدا بؤلسا تۆركمنيستانئنگ ماغتئمغولئ آدئنداكئ دؤولت بائراق لارئ بيلن سئلاغلانئلئار. ١٩٥١-نجى يئلدا تۆركمنيستانئنگ عئلئم لار آكادمىياسى نئنگ آكادميكى ديين آدا مئناسئپ بۇليار...

ب. كربابا غۇشغئ هم پرۇزا (ف. نثر) گؤرنۆشىندە ادبىياتئنگ دۆرلى ژانرلارئنئ اؤز ایچینه آلیان انچمه اثرلری دؤردیار. مئثال او چین "غئزلار دونيأسى" (١٩٢٧)، "ياز مؤوسو مينده بير گؤزل " (١٩٢٩) ، "آمئ دريا" (١٩٢٩) ... يالئ پؤامالار (ف.منظومه).شؤل يئللاردا ادبيياتئنگ پرؤزا، دراماتورگييا ژانرلارئ بیلن هم ایش سالئشیار، حکایالار، دراماتورگییا ژانرلارئ بیلن -ده ايش سالئشيار، حكايالار، او چرك لِر ، پؤوست دير پيسالار دؤرديأر. اولاردان "او بادا بو لان واقا" حكاياسئني (٩٢٦)، "تيريك كش و طبيبي" بييساسئني (١٩٢٨) "حاقئقات" آتلئ اؤچرک لر يئغئندى سئنئ (١٩٣١) ... گؤركزمك بؤلار.

٣٠-نجئ يئللارداً بير تُوُپار غُوشْفئ، حكايا، پؤوست "كيم ينگدى؟"، "عادات دألمي؟" يالئ غوُشغئ لارئ، "نيس"، غابانجانگ انه أ" يالئ حكايالارئ، "بايرام"، "باتئر" يالئ پوست لِرى دۇرتَمِك بيلن بيرليكده، تۆركمن چاغالار ادبىياتئنا دِكْيشلى "كيم بيلميشك؟" ديين كيتابئنئ چئقاردئ. ب. كِربابا شؤل يئل لاردا دونیا و روس ادبییاتئ نئنگ گؤرنوکلی وکیل لری نینگ بیرناچه سی نینگ اثرلريني توركمن ديلينه گچيريأر. اؤلارئنگ آراسئندا ماكسيم گؤركي نينگ "انه" رۇمانئ، ل. تۇلستۇئ نئنگ "حاجئ مئراد" پۇوسىتى، م. شۇلۇخۇوئنگ "گۇترىلن طارپ" رؤمانئ، واؤينيچينگ "گؤگبيين"اثري، آ. حايدارئنگ حكايالارئ بار.

١٩٤٠-نجئ يئلدا كربابانئنگ مشهور "آيغئتلئ أديم" رؤمانئ نئنگ بيرينجي كيتابئ چاپدان چئقيار. ايكينجي جاهان اورشئ يئللارئندا اوُنونگ دؤره ديجيليكي واطانچئلئق تماسئنا باغئشلانيار...

ایکینجی جاهان اورشوندان سؤنگقئ یئللاردا ب. کربابانئنگ دؤره دیجیلیگی حاص–دا اؤسيأر. ادبيياتئنگ دۆرلى ژانرلارئندان اۇنلارچا اثر دۇرديأر، دۆنيأ و شووروی حالقلارئ نئنگ ادِبییاتئندان انچمه اثری توّرکمن دیلینه گچیریار. م. ابراهیمینگ اول گونلر گلر" رؤمانئ، موسا جلیلینگ غوشنغئلارئ، عومار خاييامئنگ روباغئ لارئ و باشغالار . اول، "آيغئتلَى أديم" تريلوُ گيياسئنى يازئپ غوتاريار. بواثرده توركمن حالقئ نئنگ آزاتلئق و اؤزباشداق لئق اوغرونداقئ رۇلئ چپر بيان ادىليأر. اۇنونگ بواثرى ١٩٤٨-نجى يئلدا بۆتىن شووروى نينگ دؤولت بايراغئنا مئناسئي بۇليار...

ب كربابا عؤمرونينگ تأ سؤنگقئ گونارينه چنلى اؤز چپر دؤره ديجيليگى بيلن حالقئنا خئذمات اتدى اوُنونگ "غائغى سئز آتاباييفَ" هم-ده غاراغوم كانالئنا باغنشلاپ يازان "سوو دامجاسئ ـ آلتئن دأنه سي" رؤمانلارئ مونونگ آیدئنگ شایادئ دئر...

اوسسات یازئجئ نئنگ اثرلری شووروی حالقلارئ نئنگ هم داشارئ یورت ديل لرى نينگ انچه مه سينه ترجيمه اديلدى. شووروى ادبيياتئندا اؤنونگ آدئ ا. فاديوف، م. شۇلۇخۇف،اۇ. غۇنچار، س.آيين،م. عوضۇف يالئ گؤرنۆكلى اوسساتلارئنگ آتلارئ بیلن دنگ حاطاردا دوریار..."

بردى آقانئنگ ياتان يرى ياغتئ بۇلسون، آق يۇلئ اوراسئن!

ب.گری